

*(Skuczi Nándor, a Nógrád Megyei Közgyűlés elnökének beszéde a megyei Madách-
ünnepségen, 2015. január 23-án, Balassagyarmaton)*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Ünneplő Közönség!

A Nógrád Megyei Közgyűlés nevében tisztelettel és örömmel köszöntöm hagyományos Madách-
ünnepségünk résztvevőit.

Köszöntöm szeretett megyénk szellemi, kulturális életének képviselőit, vendégeinket a határ
túloldaláról, a házigazda város vezetőit, polgárait és mindenkit, akik ezekben a napokban szerte a
hazában, s a nagyvilágban emlékeznek Madách Imre születésének 192. évfordulójáról.

A Földön kívülről, úgyis mondhatjuk, hogy az Űrből hangzott el magyar nyelven egy üzenet.
Mégpedig 2009. március 29-én, 15 óra 28 perckor.

A következőképpen, s innen idézet:

"Sok kérdés volt, hogy magyar szó is hangozzék a Nemzetközi Űrállomásról, ezért szeretnék egy pár
szót mondani az Ember Tragédiájából, a 13. jelenet az Űrből hangzik, Ádám mondja a következőket:

A cél voltaképpen mi is?

A cél, megszünte a dicső csatának,

A cél halál, az élet küzdelem,

S az ember célja e küzdés maga

Azt hiszem ezek a szavak Madáchtól nagyon fontosak voltak mindig, és nagyon fontosak lesznek a
jövőben is.

Mindenkit, aki magyarul beszél, tiszta szívemből üdvözlök az űrállomás fedélzetéről."

Ezekkel a szavakkal helyezte el Madáchot térben és időben, azaz pontosítsunk; a végtelen térben és
a végtelen időben Charles Simonyi, nekünk Simonyi Károly.

A beszédet a Műegyetemi Rádió Club tagjai rögzítették az első magyar műhold; a M A S A T- 1
vevőállomásán.

Ki hát ez az ember, akit az űrben is érdemes idézni, mikor és hol érkezett meg közénk?

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Valószínűleg, minden nép életében vannak ihletett korok, mikor egyszerre születnek nagy emberek
és nagy dolgok.

Nekünk, magyaroknak minden bizonnyal ilyen volt a Reform-kor környéke, de talán különösebben
az 1823-as esztendő, kiváltképpen a január hónap. Hisz' 1823 első havában született Petőfi Sándor,
Madách Imre és Kölcsey Himnusza.

De, hogy ne csak literátorokat említsünk, bizony 1823-as születésű Gróf Andrássy Gyula éppúgy,
mint Bolyai János nem-euklidészi geometriája is.

A születési idő mellett a hely is lehet meghatározó, s a nagy drámaíró esetében ez számunkra igen
csak örömteli, hisz Madách a szellemileg és lelkileg oszthatatlan Nógrád Megyében látta meg a
napvilágot s küzdötte végig élete nagy részét.

A tekintélyes és befolyásos ügyvéd id. Madách Imre és a konzervatív, arisztokratikus nagyasszony
Majthényi Anna gyermekeként négy testvérével együtt itt eszmél, s tanul magán úton.

Nem is akárhogyan. 1830-ban – 7 évesen – az I. grammatikai (=I. gimnáziumi) osztályból vizsgázik
a piaristáknál – tiszta eminens.

5-6 évesen már rímekeket farigcsál, majd kis kamaszként testvéreivel saját lapot állítanak össze:

LITTERATÚRA KEVERCS címen.

1837-ben, 14 és fél évesen beiratkozik a pesti egyetem filozófia fakultására.

A szabadszellemű professzorok, és a nemesi liberális ifjabból álló baráti kör, no meg a romantikus lelkesültség megteszi hatását.

Madách pesten teszi első drámai kísérletét COMMODUS címen, s veti papírra első verses kötetét: a LANTVIRÁGOK-at.

Az 1840-es esztendő már újra otthon találja Alsósztrégován. 1842-ben leteszi vizsgáit és 21 évesen már megyénk aljegyzője.

Nógrádi a legjobb barát: Szontágh Pál, s a legnagyobb szerelem: Fráter Erzsébet, ki később a legnagyobb csalódás.

Házassága révén Csesztvére kerül, így válik a helyi kúria a 40-es évek második felére a megyei szabadelvű ellenzék fontos gyülekező helyévé. Két öccsével együtt a forradalom híve.

Nemzetőr, népfelkelő csapatokat szervez és fegyverez fel.

A szabadságharc bukása után Ő is börtönbe kerül.

Szabadulása után házassága zátonyra fut.

Marad számára gyermekei nevelése mellett a politizálás és az alkotás.

A küzdelem.

Műveinek szinte mindegyikében felsejlik a férfi és nő viszonya, az emberiség sorsa.

Így jut el a FÉRFI ÉS A NŐ című drámától az EMBER TRAGÉDIÁJA című főművéhez.

A Tragédia lírai dráma, emberiség költemény.

S míg ember él a Földön állandó témát nyújt az értelmezésre.

Hatása rendkívüli, aki olvasta vagy látta nem tudja kivonni magát alóla. Mindenhol működik,

Alsósztrégovától-Pekingig,

Csesztvétől-Los Angelesig,

Balassagyarmattól-Salgótarjánig.

Mindenhol ahol gondolkodásra képes ember él. Mintegy 40 nyelven olvassák és értik.

Ezt a csodálatos örökséget szerte a nagyvilágban méltatják. Nekünk itt a Palócföldön leginkább ápolnunk kell, mert bár a mondanivaló mindenkié, de a forrás a miénk.

És úgy látom nincs is ezzel baj.

Tavaly a salgótarjáni Zenthe Ferenc Színház Budapesten a Madách-stúdióban tartott ősbemutatón T. Pataki László "Kit szerettél Ádám?" művével tisztelgett.

A Palócföld című folyóirat pedig évtizedek óta szinte missziójának tekinti a Madách szellemi hagyaték ápolását.

2014 decemberében Mizser Attila főszerkesztő a váci Madách Gimnáziumban tartott könyvbemutatón a "Mást tevé-e te?" című Recenziók Madáchra alcímű művet ajánlotta.

A "Palócföld" egykori főszerkesztője Pál József (írói nevén Laczkó Pál) Szalmakomiszar címen állított emléket a drámaírónak, s e jeles irodalmi folyóirat egykori szerkesztője Zsibói Béla ép itt vehette át Balassagyarmaton a Madách-díjat.

Balassagyarmat városáról nem is beszélve, mert itt minden Madáchról, minden a Madách kultusz ápolásáról szól.

Madách életműve teljes, világszemlélete pedig ma is él.

E szerint a minőség, az erkölcsi-, a szellemi érték egyértelműen magasabb rendűek, mint a mennyiség, a materiális javak, ám a kettőt nem lehet egymástól különválasztani, együttesen kell képviselni őket.

A küzdés,
az állhatatosság,
a hűség

a vágyakozás szépsége olyan érték Madách szemében, amely újra meg újra nagy tettekre, szellemi és anyagi javak alkotására sarkallja az embert,

s így az élet a maga árnyoldalaival is mégis értékes és teljes.

Soha semmit fél nem adni – ez Madách világszemlélete, s egyben mondanivalója.

És tudnunk kell, a Tragédiából: a Teremtő nem hagyja el művét, van értelme a küzdelemnek.

A közelmúltbeli párizsi események apropóján, a Tragédia örök aktualitására hadd idézzek a Párizsi Sorbonne Egyetem egykori tanáráról Baldenspergertől 1934-ből:

"A Tragédiában Madách töprengéseit a művelt Nyugat egyetemes lelkiismeretéhez kapcsolja. Miért válnak újra meg újra korrupttá, erkölcsileg züllötté a vezető osztályok...."

A magyar irodalom mindenkori csalhatatlan zsinórmértékének, Arany Jánosnak a Tragédiáról írt sorai közül gyakran idézik az alábbi sorokat:

"Hatalmas gondolatokkal teljes.

Első tehetség Petőfi óta,
ki egészen önálló irányt mutat"

vagy ezt:

"Az Ember tragédiája úgy koncepciójában, mint kompozíciójában igen jeles mű." 1861.

Csak a méltató levélben lévő megszólítást idézik ritkán. Én most megteszem:

"Tisztelt Hazafi"

Úgy tűnhet, ez a megszólítás az idők változásával új és új értelmet nyer, de lényegét tekintve alig változik az évszázadokon át.

A fogalom maga a szűkebb-tágabb közösségeink iránti feltétlen elkötelezettségre utal.

Elméletét Madách műve fejti ki, gyakorlatát Madách konkrét élettörténete hitelesíti.

A mának szóló üzenete sem túl bonyolult: Lehet számos vitánk itthon, Nógrádban; lehetnek nézeteltéréseink az ország ügyeit illetően is.

Egy dolog azonban bizonyos: egyéni döntéseinkben és közügyeink vitele során megkérdőjelezhetetlenül Nógrád megye és Magyarország érdekeinek kell állniuk minden előtt!

Figyelmük megtisztelő volt számomra.